

Asylproceduren i korthet

Av Sanna Vestin. Publicerad 2015, uppdaterad med anledning av den tillfälliga lagen.

Gå till: [Att söka asyl](#) / [Skäl för uppehållstillstånd](#) / [Efter avslag](#)

Del 1. Att söka asyl

Grundprincipen i den svenska Utlänningslagen är att utlänningar inte får flytta till Sverige utan vidare. De som är medborgare i ett nordiskt land är undantagna, de får resa in och vistas här hur mycket de vill. EU-medborgare är också undantagna, de har automatiskt uppehållsrätt bara de har studieplats eller anställning eller någon annan försörjning. Men för alla andra gäller att det krävs **uppehållstillstånd** för att få vara i Sverige mer än tre månader.

För att uppehållstillstånd ska beviljas måste det finnas något särskilt skäl. Från de flesta utomeuropeiska länder krävs dessutom **visum** för att över huvud taget få resa in i Sverige.

Utlänningslagen innehåller ett antal skäl som kan användas för att få uppehållstillstånd. Det kan vara att en studieplats eller ett arbetstillstånd eller anhöriga i Sverige. Det kan också vara behov av skydd eller något speciellt humanitärt skäl – i lagen heter det ömmande omständigheter.

För att få uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov eller av "synnerligen ömmande omständigheter" måste du befinna dig i Sverige. För alla andra, alltså anhöriga, arbetssökande och studerande, gäller tvärtom att den som ansöker måste vara utanför Sverige och får inte komma hit förrän ansökan är godkänd.

Det knepiga för den som söker asyl är att det krävs visum för att resa in – men visum beviljas inte för asylsökande. I

princip måste den som är på flykt därför ta sig in i landet olagligt för att kunna söka asyl lagligt. En del lyckas skaffa visum av något annat skäl och hoppar av, men det vanligaste är att anlita smugglare och resa utan handlingar eller med falska handlingar.

Det första du som asylsökande måste göra i Sverige är att leta rätt på Migrationsverket. Det går att vända sig till gränspersonal och polis som har skyldighet att hjälpa till. Minsta antydning om att du behöver skydd ska tolkas som att du behöver söka asyl, och då får du inte direktavvisas av polisen.

Var och en som söker asyl får lämna fingeravtryck och intervjuas. Det första som utreds är identiteten och om asylansökan över huvud taget får göras just i Sverige. Vuxna erbjuds boende på en flyktingförläggning, om de så vill. Det är tillåtet att bo någon annanstans och de flesta vuxna väljer det trots att de får bekosta det själva.

De som bedöms som minderåriga placeras i ungdomsboenden eller familjehem. De får också en god man utsedd.

Ansöka om asyl

Att ansöka om asyl hos Migrationsverket är en administrativ procedur ungefär som att ansöka om att få byggnadstillstånd eller starta en firma. Migrationsverket både utreder ärendet och fattar beslutet.

När det är klart med boende får du som asylsökande kallelse till ett mottagningsamtal som bara handlar om praktiska saker, inget om asylärendet. Du får också LMA-kort. LMA-kortet ser ut som ett id-kort med foto och det visar att du befinner dig lagligt i Sverige. Den som är asylsökande är inte papperslös!

Sen kan det gå fort, om Migrationsverket anser att det är "uppenbart" att du inte har några skäl för uppehållstillstånd.

Då kan du avvisas med **omedelbar verkställighet**. Det betyder att du inte får stanna i Sverige och vänta på besked om överklagande.

Om det visar sig att resan in i EU skedde över gränsen till ett annat EU-land eller med visum från ett annat EU-land, så tillåts du inte att söka asyl i Sverige. Istället ska du överföras till det andra EU-landet, och får inte stanna i Sverige för att överklaga. Det här styrs av en EU-förordning som kallas **Dublinförordningen**.

För ensamma barn tillämpas egentligen inte Dublinförordningens regler, men det undantaget gäller inte barn som har fått beslut i ett asylärende i ett annat EU-land, eller registrerats som vuxna i ett annat EU-land. Därför överförs även en del minderåriga till andra EU-länder.

Även om proceduren går fort så får Migrationsverket inte fatta beslut om avvisning eller utvisning utan att det har förekommit någon form av muntlig handläggning.

De flesta asylsökande tilldelas ett **offentligt biträde**, alltså en jurist (oftast en advokat) som staten betalar. Men detta sker inte om Migrationsverket anser att det är "uppenbart obehövt", som det heter i lagen. Det kan vara för att du uppenbart ska få stanna men också för att Migrationsverket anser att ansökan är uppenbart ogrundad, till exempel i Dublinfall. Ensamkommande barn brukar nästan alltid få offentligt biträde.

När asylansökan ska prövas i Sverige tillsätter Migrationsverket advokat i de flesta ärenden. Det går att byta, men då ska det finnas skäl som Migrationsverket accepterar.

Som asylsökande har du alltid rätt att företräda dig själv eller bekosta ett eget ombud om du vill och har möjlighet.

Intervju och utredning

Om ärendet inte handlagts med snabbprocedur, så kommer kallelse till en ny asylintervju några veckor efter ankomsten, med Migrationsverkets handläggare, det offentliga biträdet och tolk. Det är viktigt att så mycket som möjligt kommer fram om orsakerna till flykten, och att det inte finns motsägelser eller felaktigheter.

Intervjuerna brukar kretsa mycket kring namn, platser och id-handlingar. Det kan vara svårt att få sagt det viktiga om asylskälen, särskilt eftersom de flesta inte på förhand vet vilka omständigheter som anses viktiga och vilka bevis som behövs. Därför är det viktigt att försöka träffa sin advokat i förväg och gå igenom sina skäl.

Familjemedlemmar har rätt att intervjuas var för sig och alla har rätt att begära att få tala med en handläggare av ett visst kön. Även barn ska höras, om det inte är olämpligt för barnet.

Det är viktigt vad som sägs i början av proceduren, så det är ett stort ansvar för alla inblandade att se till att allas egna skäl kommer fram.

Migrationsverket har riktlinjer för hur kvinnor ska bemötas och för hur barn ska intervjuas. Men det är ändå ganska vanligt att kvinnor och barn behandlas som medsökande utan egna skäl.

Både barn och vuxna kan vara traumatiserade efter våldsamma upplevelser och ge uttryck för det på andra sätt än genom att prata om det. Om någon verkar störd så bör det leda till kontakt med psykiatrin för att försöka reda ut vad som hänt. Men sådant sker nästan aldrig på Migrationsverkets initiativ. Därför finns det alltid en risk att sådant bara negligeras eller bedöms som sjukdomstillstånd utan koppling till familjens asylskäl, om inte advokaten begär en medicinsk eller psykiatrisk utredning.

Efter intervjun, eller intervjuerna om tiden inte räcker till,

så ska du som är asylsökande få en utskrift och då är det återigen viktigt att träffa advokaten och gå igenom vad det står. Det gäller att så fort som möjligt reda ut om det blivit några felaktigheter eller missförstånd under tolkningen. Advokaten brukar skicka in en skrivelse som kompletterar intervjun.

Migrationsverkets handläggare kontrollerar de uppgifter som kommit fram på olika sätt. De använder allmän landinformation och ambassadrappporter. De kan ställa konkreta frågor till ambassadtjänstemän, de kan kontrollera datum i lokalpress. De kan ta reda på hur en viss typ av handlingar brukar se ut i ett visst land. Uppgifter som lämnats till exempel om bostadsort och studier kan också kontrolleras.

När Migrationsverket har gått igenom handlingarna och plockat fram sin information, så fattas det första beslutet. År 2014 tog det fyra-fem månader att få ett första beslut för de flesta. För dem som sökt asyl senare har det tagit betydligt längre tid, i värsta fall flera år.

I princip har du rätt att arbeta under väntetiden som asylsökande. Men för att få arbeta måste du kunna styrka din identitet. "Styrka" är ett starkt krav som är svårt att uppnå utan ett giltigt pass. Det går att göra undantag om Migrationsverket håller med om att du verkligen försökt styrka din identitet.

I beslutet från Migrationsverket står det viktigaste om vilka saker som tagits upp som asylskäl och varför det blir uppehållstillstånd eller inte. Därför är det bra att spara beslutet.

Avslag kan överklagas

Ett negativt beslut går att överklaga till **migrationsdomstol** inom tre veckor, räknat från den dag du fick ta del av avslaget. Det offentliga biträdet finns kvar och ska hjälpa till att överklaga. Migrationsdomstolar finns

vid fyra av Sveriges förvaltningsrätter; Luleå, Stockholm, Göteborg och Malmö.

Inför domstolen är den asylsökande och Migrationsverket två parter. Du som asylsökande skickar in ditt överklagande till Migrationsverket. Om du har ett offentligt biträde ska ombudet göra det. Migrationsverket skickar överklagandet vidare till domstolen och lägger till sina argument. Den asylsökande kan med hjälp av sitt biträde skicka in bemötanden och kompletteringar.

Allt som advokaten skickar in skickas vidare till Migrationsverket, som kan yttra sig. Allt Migrationsverket skickar in får advokaten yttra sig över. Sedan fattas beslut i domstolen antingen av en domare ensam eller av en domare tillsammans med nämndemän. Det varierar hur lång tid det tar, men några månader är vanligt, kanske ett halvår. Men även väntetiden för domstolsbeslut har numera blivit längre och kan bli mer än ett år.

Den som har avvisats med omedelbar verkställighet har teoretiskt rätt att överklaga från utlandet. Men det har inte någon betydelse i praktiken, eftersom asylansökningar inte bifalls om inte den sökande befinner sig i Sverige.

De flesta ärenden avgörs skriftligt. För att få vara med i domstolen måste du eller din advokat begära **muntlig förhandling**. Om du får muntlig förhandling beror främst på om domstolen anser att din trovärdighet kommer att spela roll för hur beslutet blir.

Högsta organ är **Migrationsöverdomstolen**, som är en del av kammarrätten i Stockholm. Det går att överklaga dit efter avslag i migrationsdomstol, men det är Migrationsöverdomstolen själv som avgör om prövningstillstånd ska beviljas – och det är mycket ovanligt. Om domen inte överklagas så är utvisningen slutligt fastställd och "vinner laga kraft" när tiden för överklagande löpt ut. Om domen överklagas så vinner beslutet

laga kraft när Migrationsöverdomstolen har fattat beslut.

Även Migrationsverket kan överklaga domstolsbeslut. Ett positivt beslut från migrationsdomstol är alltså inte säkert förrän överklagningstiden har gått ut eller efter att Migrationsöverdomstolen har sagt sitt.

De beslut som Migrationsöverdomstolen publicerar blir vägledande för de lägre domstolarna och Migrationsverket. De lägre domstolarnas beslut används däremot inte som vägledande för Migrationsverket. Istället gör Migrationsverkets rättschef ibland egna rättsliga ställningstaganden och skriver kommentarer som de anställda kan använda som ledning.

Många vägledande beslut och det mesta av landinformationen som Migrationsverket och domstolarna använder finns att leta fram för vem som helst i [databasen Lifos](#), som finns på Migrationsverkets webbplats. Se även [praxis-sidan i Asylnytt](#), som innehåller korta sammanfattningar av viktiga beslut.

Gå till: [Att söka asyl](#) / [Skäl för uppehållstillstånd](#) / [Efter avslag](#)

Del 2. Skäl för uppehållstillstånd

De som inte är EU-medborgare måste ha något skäl för att få bosätta sig i Sverige. Utlänningslagen innehåller också vissa andra villkor som ska vara uppfyllda, olika villkor för olika typer av skäl.

För att få uppehållstillstånd *på grund av studier* krävs – förutom att ha beviljats en studieplats – också tillräckligt med pengar för att försörja sig under studietiden. (Just nu finns speciella regler som ger uppehållstillstånd för att gå i gymnasiet – dessa regler berörs INTE här.)

För att få uppehållstillstånd *på grund av arbete* krävs ett arbetserbjudande. Arbetet ska ha varit utannonserat, lönen ska vara på en viss nivå och anställningsvillkoren ska vara

godkända av en facklig organisation. Dessutom ska arbetsgivaren ha tecknat försäkringar och ha tillräcklig omsättning för att anställa personal. För uppehållstillstånd *på grund av ett eget företag* ska företaget uppfylla många villkor när det gäller styrelse, likviditet mm.

Regelverket för uppehållstillstånd *på grund av anknytning till anhöriga* är mer komplicerat. I vissa fall ställs krav på att den anhörige som befinner sig i Sverige ska ha försörjning och tillräcklig bostad innan den som är utomlands får ansöka. För olika släktskap ställs olika villkor på hur stark anknytningen ska vara, när och var den har uppstått mm. Starkast ställning har makar och barn under 18 år. Barn har rätt att flytta till föräldrar som de någon gång har bott ihop med. Men föräldrar har för det mesta inte rätt att flytta till sina barn, om inte barnen fått uppehållstillstånd i Sverige på grund av skyddsbehov. Personer som har ingått äktenskap har rätt att få bo ihop. Sambor och personer som planerar att gifta sig har också rätt att förenas i Sverige, men för dem krävs mer av bevis för sammanboendet respektive att förhållandet är seriöst.

Just nu gäller en tillfällig lag med hårdare regler som gör att det blivit svårare eller nästan omöjligt för många familjer att återförenas. [Läs mer om den tillfälliga lagen här.](#)

Att vara anhörig på något annat sätt än som makar/partner eller minderårigt barn räknas normalt inte som skäl för uppehållstillstånd, inte heller enligt den vanliga Utlänningslagen. I undantagsfall kan det bedömas som skäl, men då krävs något mer, som till exempel att ha bott ihop i hemlandet och att det finns ett speciellt beroendeförhållande de anhöriga emellan eller att det finns några särskilt "udda och ömmande" omständigheter.

För var och en som ska söka uppehållstillstånd från utlandet – studenter, arbetstagare, företagare, familjemedlemmar – krävs

giltigt pass. Om en anhörig kommer från ett land där detta är helt omöjligt kan det i undantagsfall gå att få styrka sin identitet på annat sätt, om det också finns DNA-test som visar släktskapet. Men huvudregeln är att alla måste ha giltigt pass för att kunna få uppehållstillstånd före inresan.

Principen att den som inte är EU-medborgare måste ha ett skäl för att få bo i Sverige är viktig att komma ihåg när det behövs argumentation. Om du till exempel har kommit till Sverige för att arbeta eller för att gifta dig, men sedan förlorar arbetet eller skiljer dig, så har du inte längre något skäl för uppehållstillstånd enligt lagen. Därför leder det till att du kan utvisas. En sådan utvisning betraktas inte som ett straff och det behövs inga fler skäl för att utvisa dig. Om du ändå vill stanna i Sverige så måste det alltså finnas något annat skäl för uppehållstillstånd – till exempel ett nytt arbete, att du skulle bli förföljd om du kom hem som skild, eller vad det nu kan vara.

Flyktingar och andra skyddsbehövande

Det mest komplicerade regelverket finns för dem som söker uppehållstillstånd på grund av skyddsbehov.

Det finns tre kategorier skyddsbehövande i lagen – flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande.

En **flykting** är enligt lagen...

"en utlänning som befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i, därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet, religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp, och – inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av detta lands skydd."

Det här står alltså i svensk lag. Stycket bygger på

formuleringen i FN:s konvention om flyktingar. Stycket om vem som är en flykting innehåller flera delar:

- Att personen känner fruktan, alltså är rädd för förföljelse,
- att fruktan är välgrundad – alltså att faran finns i verkligheten,
- att förföljelsen beror på vissa bestämda saker, och
- att det inte går att få skydd i hemlandet.

Alla delarna ska vara uppfyllda för att någon ska bedömas som flykting.

I flyktingparagrafen används uttrycket "förföljelse". Förföljelse behöver inte nödvändigtvis betyda att du riskerar livet eller tortyr. Förföljelse kan bestå av upprepade trakasserier, hot, misshandel och övergrepp av olika slag. Men det är oftast svårt att bevisa att det som hänt är förföljelse, eftersom det krävs bevis för att du är personligen utsatt, och dessutom att förföljelsen beror just på något av de skäl som räknas upp i paragrafen.

Om du inte bedöms som flykting, så kan du ändå ha behov av skydd enligt lagen. Det finns en kategori "alternativt skyddsbehövande". Den bygger på hur det står i EU:s direktiv om skyddsgrunder.

Alternativt skyddsbehövande är du enligt lagen om det finns grundad anledning att anta att du...

vid ett återvändande till hemlandet skulle löpa risk att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, eller som civilperson löpa en allvarlig och personlig risk att skadas på grund av urskillningslöst våld med anledning av en yttre eller inre väpnad konflikt, och inte kan, eller på grund av risken inte vill, begagna sig av hemlandets skydd.

Den här paragrafen handlar om personer som löper en viss

bestämd risk, nämligen dödsstraff, kroppsstraff, tortyr eller – vanligast – urskillningslöst våld vid en väpnad konflikt. Det är snävare än begreppet förföljelse. Å andra sidan finns här inga krav på att du ska vara utsatt av någon bestämd orsak. Paragrafen används främst för dem som flyr från konflikter som svenska myndigheter erkänner som inbördeskrig. Om våldet är tillräckligt "urskillningslöst" behövs inte bevis för att våldet är personligt riktat mot dig, däremot att du faktiskt kommer från konfliktområdet. Men om våldet inte anses vara så utbrett att det kan drabba vem som helst som befinner sig på platsen, så behöver du kunna visa att du löper en större risk än andra i området. Dessutom ska det inte gå att få skydd någon annanstans i hemlandet.

Uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande kallas också för asyl.

Den tredje kategorin i lagen, **övrig skyddsbehövande**, används inte längre och därför lämnar vi den utanför här.

De som erkänns som flyktingar eller alternativt skyddsbehövande har enligt lagen rätt att få uppehållstillstånd. Undantag ska bara göras för personer som har begått grova brott eller anses som säkerhetsrisker.

Lagen ger *inte* rätt till skydd för att någon är diskriminerad, utestängd från arbetsmarknaden eller skolan, nekas vård eller saknar mat. Paragraferna handlar bara om förföljelse och allvarliga övergrepp. Diskriminering kan bli så allvarlig att den går över i förföljelse, men normalt räcker det inte för att få skydd om personen inte också hotas med våld.

För dem som verkligen hotas av förföljelse eller någon annan fara i hemlandet ser Utlänningslagens paragrafer bra ut. Alla som har behov av skydd ska få uppehållstillstånd! Kruxet är att du som är på flykt inte får bestämma själv att du har behov av skydd. Var och en som tror eller vet att den skulle bli förföljd i hemlandet måste lämna in en ansökan och berätta

varför den behöver få stanna – det är det som är att söka asyl.

Migrationsverket har ansvar för att utreda asylärendet. Men det är den sökande själv som har "bevisbördan". Därför är det många som får avslag trots att de själva upplever att de har skyddsbehov.

Skäl mot asyl

Här följer några vanliga förklaringar till avslag.

Bevisen räcker inte. Det som ska bevisas är att fruktan är "välgrundad", alltså att den kan styrkas av andra. Helst ska det därför finnas skriftliga bevis för berättelsen. Det svåra brukar vara att visa att makthavarna eller förföljarna i hemlandet har ett intresse just för dig, dvs att det inte var en slump vem som drabbades eller att attacken utfördes av enskilda banditer. Därför räcker det inte alltid att kunna visa att du själv eller någon närstående redan har misshandlats, hotats till livet, varit kidnappad, blivit våldtagen eller vad det nu är. Det krävs också bevis för att hotet finns kvar i framtiden. Samtidigt ställs ofta krav på att allvarliga saker redan ska ha hänt.

Berättelsen är inte trovärdig. Om det finns skriftliga bevis, så kan det räcka för att bli trodd. Men för att en berättelse ska accepteras utan bevis krävs att du som berättar anses allmänt trovärdig. Att trovärdigheten ifrågasätts kan bero på att berättelsen inte stämmer med Migrationsverkets information om ditt hemland, att den inte är tillräckligt detaljerad, att det finns motsägelser eller helt enkelt på grund av missförstånd. Tillägg och rättelser kan tolkas som att berättelsen ändrats. Trovärdighetsbedömningen handlar också om identitet. De flesta som flyr har inga id-handlingar som Sverige godkänner. Det kan göra det svårt att bli trovärdig.

Det skulle gå att få skydd i hemlandet. Även om det finns bevis för att någon har behov av skydd, så återstår prövningen

av hemlandets rättssystem. Migrationsverket bedömer om det finns polis och domstolar i hemlandet eller det land du ska skickas till. Det kan spela roll om landet har undertecknat konventioner om mänskliga rättigheter och om det du anklagas för verkligen är förbjudet enligt lag i hemlandet. En vanlig anledning till avslag är att det skulle gå att klara sig i en annan del av hemlandet (internflykt).

Ömmande omständigheter

En liten andel av dem som sökt asyl kan istället få uppehållstillstånd av humanitära skäl, eller som det heter i Utlänningslagen, **synnerligen ömmande omständigheter** eller för barn **särskilt ömmande omständigheter**.

Så här står det i lagen:

"Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas.

För barn får uppehållstillstånd enligt första stycket beviljas om omständigheterna är särskilt ömmande."

Skyddsbehovet ska prövas först. Det är bara om en du inte anses ha skyddsbehov som det går att få uppehållstillstånd av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter. Skyddsbehov och ömmande omständigheter får inte blandas ihop. Omständigheter som skulle kunna utgöra skyddsbehov om de var starka nog får inte istället bedömas som ömmande omständigheter.

"Synnerligen" är ett snävare juridiskt begrepp än "särskilt". Det ska alltså vara något lättare för barn än för vuxna att få uppehållstillstånd på grund av ömmande omständigheter.

Hälsotillstånd kan vara sjukdom, psykiska problem och liknande. Men ribban ligger mycket högt, även för barn. För vuxna ska sjukdomen vara livshotande. Dessutom måste det finnas bevis för att det inte går att få vård i hemlandet. Bedömningen av hemlandet gäller inte om den du kommer att få tillgång till vård eller om det är bra vård, utan bara om det finns någon vård över huvud taget.

Myndigheterna ska också ta hänsyn till vilka kostnader det skulle bli för Sverige om en viss sjukdom accepterades som skäl för uppehållstillstånd.

Barn kan i undantagsfall få uppehållstillstånd på grund av sjukdomar som inte är direkt livshotande. Men det måste ändå röra sig om att barnet kommer att ta svår skada och inte skulle kunna tillgodogöra sig vård i hemlandet.

Formuleringarna om anpassning till Sverige och situation i hemlandet tolkas ofta så att anknytningen till Sverige jämförs med anknytningen i hemlandet. Möjligheten att få uppehållstillstånd på grund av anknytningen till Sverige efter lång vistelsetid kommer ibland till användning för barnfamiljer om barnet har fått stark anknytning efter många år i Sverige. Men enbart vistelsetiden är aldrig ett tillräckligt skäl för uppehållstillstånd. Ju yngre barnet är desto lättare anses det ha att följa med föräldrarna och anpassa sig i ett annat land.

Åren 2010-2014 fick drygt tre procent av de asylsökande uppehållstillstånd på grund av ömmande omständigheter.

Den snäva tolkningen av begreppet hänger delvis på hur ordet "synnerligen" tolkas juridiskt. Men bedömningen av sjukdom, sociala omständigheter och anpassning till Sverige styrs också av formuleringar från äldre praxis (beslut av regeringen och den förra Utlänningsnämnden), som finns inskrivna i lagens förarbeten.

Just nu medan den tillfälliga lagen gäller används paragrafen

om ömmande omständigheter nästan inte alls. Du måste kunna bevisa att utvisning skulle bryta mot någon internationell konvention som Sverige har undertecknat för att få stanna av ömmande omständigheter. [Läs mer om den tillfälliga lagen här.](#)

Gå till: [Att söka asyl](#) / [Skäl för uppehållstillstånd](#) / [Efter avslag](#)

Del 3. Efter avslag

De flesta asylsökande som tar kontakt med FARR eller en asylgrupp är personer som fått avslag.

Avslag innebär vanligen beslut om utvisning, att personen måste lämna Sverige. Beslutet kan verkställas när det har **vunnit laga kraft**, det vill säga när det inte går att överklaga längre. Lämnar du inte landet på egen hand inom den tid som står i beslutet (oftast fyra veckor efter att det vunnit laga kraft), så ska Migrationsverket **verkställa** utvisningen.

Verkställighetsproceduren börjar med kallelse till ett återvändarsamtal om hur resan ska gå till, och vilka handlingar som behövs.

Ungefär hälften av utvisningarna från Sverige verkställs genom att den utvisade själv ordnar utresan eller reser i samarbete med Migrationsverket. Det kallas för "frivilligt återvändande". För en del länder går det att få ett ekonomiskt bidrag i samband med frivilligt återvändande.

Många utvisningar är svåra att verkställa, till exempel för att hemlandet inte tar emot utvisade utan id-handlingar. För barnfamiljer är det tillåtet att bo kvar i Migrationsverkets boende och få visst ekonomiskt bistånd. Men vuxna utan barn förlorar allt bistånd från Migrationsverket när tiden för frivilligt återvändande har löpt ut.

Om du flyttar och inte lämnar din adress till Migrationsverket

så räknas det som att du avvikit. Då lämnas ärendet över till polis. Samma sak händer om Migrationsverket anser att det finns skäl att tro att du tänker hålla dig undan (till exempel för att du inte kommer på återvändandesamtalet), eller att det inte kommer att gå att utvisa dig utan tvång.

Den som fått utvisningsbeslut kan också tas i förvar, alltså tas in på en av Migrationsverkets låsta förläggningar, om Migrationsverket eller polisen anser att det behövs för att utvisningsbeslutet ska kunna verkställas. Den som tas i förvar får ett offentligt biträde just i frågan om förvarstagandet. Förvarstagandet omprövas varannan månad av förvaltningsrätten. Enligt lagen ska finnas en verklig möjlighet att verkställa utvisningen för att förlänga beslutet om förvar.

Det är ganska vanligt att beslut om utvisning fattas fast beslutet i praktiken inte kan verkställas. Det kan vara praktiska problem med kommunikationer till landet. Det kan vara så att de enda organisationer som har möjlighet att verkställa utvisningar till ett visst land inte befattar sig med ofrivilliga resor. Eller att landet har som policy att inte ta emot utvisade, eller tar emot så få att de flesta får vänta. Oavsett orsaken blir resultatet att den utvisade blir kvar i Sverige fast det finns ett "verkställbart" utvisningsbeslut.

I många fall fattas beslut som blir svåra att verkställa därför att Migrationsverket anser att det skulle gå – bara den utvisade personen samarbetar, till exempel genom att gå till sin ambassad och ordna pass eller genom att gå med på att delta i ett återvändarprogram. Det kan också vara så att Migrationsverket hävdar att den utvisade kommer från ett visst land, eller har passerat ett visst land, men eftersom den utvisade inte har pass eller några andra resedokument som visar det, så nekar det landet att släppa in personen.

För ensamkommande barn tillkommer ett visst krav på mottagande. Om utvisningsbeslutet fattas utan att mottagande

är ordnat så kan myndigheterna avvakta med att verkställa beslutet tills barnet fyllt 18. Detsamma gäller barn vars föräldrar försvunnit i Sverige.

Det är vanligt att omkring hälften av de asylsökande som fått utvisningsbeslut återvänder till hemlandet utan att polisen behöver ingripa. Men av den andra hälften, som skulle skickats av polisen är det oftast bara en mindre del som faktiskt sätts på ett plan. En del gömmer sig för polisen och klarar sig med hjälp av vänner eller att jobba svart. Andra lämnar landet på egen hand. Men en del bor kvar i förläggningar eller eget boende i väntan på vad som ska hända.

Hinder mot verkställighet

Om Migrationsverket får nya uppgifter om att ett utvisningsbeslut inte går att verkställa, så ska verket pröva om det är så. Det måste vara fråga om nya omständigheter som inte fanns när utvisningsbeslutet fattades.

Sjukdom kan vara ett verkställighetshinder, men då handlar det om att sjukdom hindrar själva resan, inte vad som händer i hemlandet. Det kan också uppstå helt orimliga situationer, till exempel att ett barns sjukdom har förvärrats och blivit livshotande, eller att det skulle radera barnets framtida psykosociala utveckling att verkställa utvisningen. Sådant skulle kunna ses som en ny omständighet. För ensamma barn kan även sådant som att föräldrarna dödats i hemlandet vara en ny omständighet.

För vuxna är inte vistelsetiden i sig ett skäl, men för barn kan Migrationsverket i enskilda fall ta hänsyn till vistelsetiden eller rättare sagt att barnets anpassat sig till Sverige medan verkställigheten har dragit ut på tiden. Men det ska i så fall handla om mycket långa tider; många år.

Praktiska hinder som att hemlandet inte tar emot trots att du samarbetar kan i vissa fall räknas som verkställighetshinder, men det är inte så vanligt. Ambassadens ord räcker sällan; det

krävs att polisen har gjort ett misslyckat försök att verkställa utvisningen.

Det kan ju också uppstå nya politiska skäl, till exempel genom att situationen ändras i hemlandet. I sådana fall går det att begära en ny prövning av ärendet. Blir det en ny prövning så börjar asylproceduren om från början, men det är bara skyddsbehoven som prövas i den situationen, inte anknytning eller andra ömmande omständigheter.

De nya omständigheterna du vill ha prövade behöver inte ha uppstått i hemlandet. Det kan också hända att det kommer fram personliga omständigheter som inte har prövats förut, till exempel övergrepp som du inte har klarat av att berätta om, eller att det har hänt saker i Sverige som gör att fiender i hemlandet fått ett nytt intresse för dig. Men då gäller det att ha en mycket bra förklaring till varför det här inte kunde tas upp i grundärendet. Annars blir det ingen ny prövning.

När Migrationsverket prövar verkställighetshinder som rör skyddsbehov får utvisningsbeslutet inte verkställas förrän prövningen är klar. Migrationsverket kan också tillsätta offentligt biträde igen och fatta ett särskilt beslut om inhibition. Inhibition betyder att utvisningsbeslutet kvarstår men får inte verkställas tills vidare.

Om Migrationsverket sedan kommer fram till att det faktiskt finns ett verkställighetshinder just nu så kan beslutet bli uppehållstillstånd.

I de flesta fall blir det ett nytt avslag. Det är många som påtalar verkställighetshinder, men de flesta får ett snabbt svar att det här är inget nytt, eller i varje fall inget som hindrar verkställigheten.

Om nya politiska skäl har påtalats så går det att överklaga ett nej. Men frågor om verkställighetshinder av praktiska eller medicinska skäl eller annat som inte har med skyddsbehov att göra, går inte att överklaga.

Läs mer om [verkställighetshinder](#).

Giftermål, studier, arbete...

Om du under tiden som asylsökande i Sverige har gift dig med någon som har rätt att bo här, så har du i princip rätt till uppehållstillstånd. Detsamma gäller om du fått barn med en person som är bosatt här, åtminstone om ni har bott ihop eller du har umgänge med barnet. Men såna saker betraktas inte som hinder mot att verkställa en utvisning. Uppehållstillstånd av familjeskäl ska ju ändå sökas från utlandet. I undantagsfall kan det gå att få söka från Sverige om ett barn skulle ta skada av en lång separation. Men villkoren är mycket snäva, och de flesta måste söka från utlandet även om de har barn.

Annat som kan hända under väntetiden kan vara att någon har blivit intagen på en utbildning, fått löfte om ett arbete eller kanske har startat ett företag. Sådant kan också ge uppehållstillstånd, men även i de fallen ska tillståndet sökas från utlandet. Villkoren finns att läsa på [Migrationsverkets webbplats](#), och där går det också att ladda ner blanketter för att ansöka via internet. Arbetet eller studieplatsen ska vara ordnad i förväg, och det är absolut nödvändigt att ha ett giltigt pass.

En viktig sak att veta är att om du lyckas ansöka om arbetstillstånd inom två veckor efter att ett avslagsbeslut vunnit laga kraft, så kan ansökan få göras i Sverige. Förutsättningarna är att du redan har arbetat lagligt i fyra månader och har erbjudande om att fortsätta i minst ett år hos samma arbetsgivare.

Preskription efter fyra år

Om det inte har uppstått några nya skäl, varken verkställighetshinder eller av annat slag, så kan du inte få din sak prövad på nytt i Sverige förrän det gamla beslutet preskriberats och inte gäller längre.

Dublinbeslut, alltså beslut om överföring till ett annat EU-land, preskriberas sex månader efter att det andra landet accepterade överföringen, om Sverige vid det laget inte har lyckats verkställa överföringen. Men om misslyckandet beror på att den asylsökande har hållit sig undan så blir preskriptionstiden 18 månader.

Om du redan har fått uppehållstillstånd i ett annat land så hjälper det inte att hålla sig undan ett Dublinbeslut, Sverige behandlar inte asylansökan en gång till. Har du däremot inte fått ansökan prövad i ett annat land eller fått avslag där så går det däremot oftast att göra en ny ansökan när Dublinbeslutet preskriberas.

Det förekommer också att ett beslut enligt Dublinförordningen upphör att gälla därför att den sökande fått ett negativt beslut och utvisningen har verkställts. Då är Dublinbeslutet inte giltigt längre om personen kommer tillbaka till Schengenområdet. Samma sak händer om en person valt att lämna EU och vistats utanför Schengenområdet i minst tre månader sedan Dublinbeslutet togs. Men detta är inte så vanligt, eftersom det är svårt att bevisa.

Vanliga utvisningsbeslut preskriberas efter fyra år, räknat från att beslutet i grundärendet vann laga kraft.

Att ett utvisningsbeslut har preskriberats innebär inte att du befinner dig lagligt i Sverige. Men det betyder att utvisningsbeslutet kan inte verkställas längre och det går att ansöka om asyl på nytt. Proceduren blir likadan som första gången. Alla skäl, både de som kom fram förra gången och sådana som tillkommit, kan läggas fram. Du får rätt till boende och dagbidrag som en ny asylsökande.

Om du har blivit kvar i Sverige fyra år efter utvisningsbeslut och har haft kontakt med Migrationsverket eller polisen hela tiden, men det ändå inte har gått att skicka dig till hemlandet, till exempel för att landet inte har velat ta emot,

så kan det hända att du får uppehållstillstånd efter en ny asylansökan. Men om du har hållit dig undan för att slippa utvisningen så är det troligare att det blir ett nytt utvisningsbeslut av liknande skäl som första gången, om inte Sverige bedömer ditt hemland annorlunda än första gången.

Gå till: [Att söka asyl](#) / [Skäl för uppehållstillstånd](#) / [Efter avslag](#)

Läs mer om asyloproceduren: FARR:s [GODA RÅD till dig som söker asyl i Sverige](#) (finns även på arabiska, engelska, farsi, ryska och spanska.)

Läs mer om vilka brister FARR ser i asylproceduren och vilka krav FARR ställer: [Vad vill FARR? 110 krav för en human och solidarisk flyktingpolitik](#)

[Texten bygger på FARR:s "Goda Råd till dig som söker asyl i Sverige" samt egna föreläsningar.](#)

Flyktinggruppernas Riksråd, FARR, är en paraplyorganisation för enskilda och grupper som arbetar för att stärka asylrätten.[divider line_type="No Line" custom_height="80vh" custom_height_phone="300px" custom_height_tablet="40vh"]**[toggles style="minimal"]**[toggle color="Default" title="FARR"]bildades i juni 1988 av enskilda personer och grupper som var och en på sitt håll upplevde att människor på flykt undan förföljelse inte bemötts på ett humant och rättssäkert vis. En riksorganisation behövdes för samråd och erfarenhetsutbyte till stöd för asylsökande. I dag behövs FARR mer än någonsin. I Europa finns starka krafter som vill åsidosätta rätten till skydd, andra vill villkora den. EU har fått en gemensam flyktingpolitik som det är vårt ansvar att uppmärksamma och försöka påverka. I Sverige kan vi glädjas åt ett stort flyktingpolitiskt engagemang och en positiv attityd gentemot asylsökande, men många människor råkar illa ut och rasism finns även här.[/toggle][toggle color="Default"

title="FARR"]är idag ett partipolitiskt och religiöst obundet nätverk som består av, hjälper och samordnar grupper och enskilda som arbetar för att stärka asylrätten. Ca 50 medlemsföreningar är anslutna till FARR – allt från asylkommittéer som arbetar med enskilda flyktingärenden till aktivistgrupper som protesterar mot deportationer och lokala nätverk eller församlingar som stöttar papperslösa. Många sysslar med alla delarna.[/toggle][toggle color="Default" title="FARR"]är en gräsrotsorganisation där allt arbete sker helt ideellt. Utgifter betalas av medlemsavgifter och gåvor. I lokalgrupperna finns kunskap om asylrätt, juridik och medicin. Där finns också socialt stöd och nätverk för unga och vuxna, asylsökande och papperslösa. I lokalgrupperna samlas erfarenheter om hur lagen tolkas, vilka som skyddas eller nekas skydd och vilka konsekvenserna blir för de som berörs. Bland medlemmarna finns också ett antal advokatbyråer och flera hundra enskilda medlemmar, varav en del själva är papperslösa eller har erfarenhet av att vara asylsökande.[/toggle][toggle color="Default" title="FARR"]som riksorganisation vill med rådgivning, utbildning och representation stötta dem som dagligen arbetar för asylsökande och papperslösa runt om i Sverige.[/toggle][toggle color="Default" title="FARR"]ger ut tidningen **Artikel 14** och försöker genom den och i andra media föra fram erfarenheterna från asylsökande och papperslösa i den offentliga debatten.[/toggle][toggle color="Default" title="FARR"]sammanfattar kunskaper och erfarenheter från flyktingar, aktivister och lokalgrupper för att kunna påverka myndigheter och politiker och granska förslag som rör flyktingpolitiken.[/toggle][toggle color="Default" title="FARR"]framställer faktamaterial och arrangerar kurser, kampanjer och andra projekt till nytta för alla som är engagerade i flyktingfrågor, och ger spridning åt lokala arrangemang och samarbeten.[/toggle][toggle color="Default" title="FARR"]samarbetspartner i Sverige och internationellt för att påverka flyktingpolitiken.[/toggle][toggle color="Default"

title="FARR"]verkar för att Sverige ska följa de internationella konventioner som landet undertecknat till skydd för mänskliga rättigheter och för att den svenska asyl- och flyktingpolitiken i sin praktiska tillämpning ska präglas av humanitet, solidaritet och rättssäkerhet.[/toggle][toggle color="Default" title="FARR"]arbete grundar sig på en övertygelse om alla människors lika rättigheter och värde oavsett kön, etnicitet, sexualitet, ålder, religion och politiska åsikter. Vi ser oss som en del av den antirasistiska rörelsen och tar avstånd från alla former av diskriminering, förtryck och våld riktat mot människor på grund av deras ursprung, status eller andra grupptillhörigheter.[/toggle][toggle color="Default" title="FARR"]årsmöte, som är öppet för alla medlemmar, väljer styrelse, beslutar om organisationens gemensamma aktioner och ekonomi och vad som ska uttalas i FARR:s namn. Däremot bestämmer riksorganisationen inte över medlemsgruppernas eller medlemmarnas lokala verksamhet i övrigt.[/toggle][/toggles][nectar_highlighted_text color_type="regular" highlight_color="#f4b538" style="half_text"]

Bli medlem/prenumerera

[/nectar_highlighted_text][nectar_btn size="jumbo" button_style="see-through-2" color_override="#ffffff" hover_color_override="#ffffff" hover_text_color_override="#000000" icon_family="default_arrow" url="https://farr.typeform.com/to/oIVaPK" text="Fyll i din anmälan här!"]